

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

**TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI
AVUKAT ERALP ÖZGEN'İN**

**1998 - 1999 ADALET YILININ
AÇILIŞ TOPLANTISINDA
YAPTIĞI KONUŞMA**

7 Eylül 1998

340.009
O99
1998
k. 1

001085

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI
AVUKAT ERALP ÖZGEN'İN
1998 - 1999 ADALET YILININ AÇILIŞ TOPLANTISINDA
YAPTIĞI KONUŞMA

Sayın Cumhurbaşkanım,

Değerli konuklar, sayın yargıç, savcı ve avukat meslektaşlarım, yazılı ve görsel basınımızın değerli temsilcileri, hepimize saygılarımı sunuyorum.

Bir yıl önce yine bu salonda, yeni kurulmuş hükümetimizin irtica ile mücadele kararlılığının verdiği mutluluk ve hükümet programında da yer verdikleri yargı reformunu gerçekleştirme sözünün yarattığı ümit içinde huzurlarınıza çıkmıştım. Şu anda aradan geçen bir yıl içinde, her iki konuda da bekleneni elde edememiş olmanın yarattığı bir burukluk içindeyim.

Yargı reformu konusunda hiçbir iyileştirme çalışması yapılmadan bir yıl geçirildi. Yargı halâ bağımsızlığına kavuşamadı. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nda boşalan her üyelik için Yargıtay ve Danıştay'a üyelerini doğrudan seçme hakkı tanınmayıp, Anayasamıza göre yürütmenin başı sayılan Sayın Cumhurbaşkanı'na bu konuda yetki tanındıkça, Adalet Bakanı ve müsteşarı kurulda üye olarak kaldıkça, Kurul'un kendi Personel Müdürlüğü ve Teftiş Kurulu kurulmadıkça ülkemizde yargı bağımsızlığı gerçekleştirilemeyecektir. Bu konuda gerek Barolar Birliği'nin, gerek yüksek yargı organlarımızın Başkanlarının görüşleri, istemleri yıllardır politikacılarımızca karşılanmadı. Geçtiğimiz son bir yılda da, hükümet programında yargı bağımsızlığının sağlanacağı vaat edilmiş olmasına rağmen yine hiçbir olumlu gelişme ortaya konulmadı.

Yargının bağımsızlığının tam olarak sağlanabilmesi için, muhite ve özellikle medyaya karşı bağımsızlığı sağlayacak yasal düzenlemelerin de yapılması gerekir. Muhite karşı bağımsızlıkta en önemli unsurun yargıcın kişiliği olduğunda kuşku yoktur; ancak

özellikle medya baskısına karşı bunun yasal normlarla güçlendirilmesi gerekir. Bazı sorumsuz medya kuruluşları, sansasyon yaratmak ya da kendi dünya görüşlerini yargıya egemen kılabilmek amacı ile emniyet, savcı ve yargıç görevini yüklenerek yargısız infazlar yapmakta ve kendi peşin hükümlerinin yargı kararı haline dönüşmesi için etki yapmaya çalışmaktadırlar. Yazılı basın için bu durumu önlemek amacı ile Basın Kanunu'nun 30 ncu maddesinde bir hüküm yer almıştır. Bu hüküm ile, ceza koğuşturmasının başlamasından hükmün kesinleşmesine kadar geçen süre içinde yargıç ve mahkemenin hüküm, karar ve işlemleri hakkında mütalâa yayınlanması yasaklanmıştır. Görsel basın alanında ise yasal boşluk mevcuttur. Etki gücü çok fazla olan görsel basın için de, haber verme özgürlüğünü koruyarak, benzer bir hükme gereksinim mevcuttur. Ancak son bir kaç yıldır, yazılı basında yer alan, yasa hükmüne aykırılıklar hakkında Savcılarımızın harekete geçmemiş olmalarının ve yasanın anılan 30 ncu maddesini uygulanmayan bir hüküm haline dönüştürmelerinin nedenini de anlayamamaktayız.

Yargının diğer sorunları da olduğu gibi devam etmektedir. Mahkemelerimiz son derece olumsuz fiziki koşullar içinde görev yapmaktadır. Yabancı dillerden dilimize girmiş olan "Adalet Sarayı" kavramı, mahkemelerimizin çalışma koşulları karşısında kara mizah olmaktan öteye gidememektedir.

Yargı organlarımız gerekli mali olanaklara kavuşturulmamış ve bu nedenle ceza davalarında pul yokluğu nedeni ile tebligatlar yapılamamış, benzin yokluğu nedeni ile de tutuklu sanıklar duruşmalara getirilememişlerdir. Yani kısacası, yargı tüm ihmal edilmişliği ile başbaşa bırakılmıştır. Bu nedenle yeni Adalet Bakanımızın yargı reformu konusundaki gayretlerini gönülden destekliyoruz.

Öte yandan, yargıç ve savcı kadrolarının arttırılmaması nedeni ile işyükü altında ezilen, ama buna rağmen iyi niyetle ve büyük bir özveriyle çalışan yargıç ve savcılarımız sayesinde ki bugün yargı ayakta durabilmektedir. İş yükünün fazlalığı sonucu, davalar uzamakta ve toplumun yargıya güveni giderek azalmaktadır. Adliyede yıllarca hakkını elde etmek için uğraş vermek yerine,

belli bir bedel ödeyerek mafya aracılığı ile hak elde etme yolunu arayanların sayısı giderek artmaktadır. Bu da sonuçta, özellikle alacak davalarında yargının görevini mafyanın yüklenmesine neden olmaktadır. Bunun önüne geçmek için, mahkeme başına düşen dava sayısını azaltacak önlemlerin alınması gerekir. Bunu sağlamak için de, bir yanda yargıç ve savcı kadroları artırılırken, bir yandan da son derece basit bazı suçların idari para cezasını gerektiren fiiller haline dönüştürülmesi gereklidir.

Ceza infazı, ceza yargılamasını tamamlayan bir unsurdur. Cezaevlerimizin durumu ise içleracısı olmakta devam etmektedir. Cezaevlerimizde uzun zamandır yaşanan olaylar, devletin cezaevlerine egemen olmadığını göstermektedir. Cezanın ıslah edici niteliğini tamamen ortadan kaldıran koğuş sistemi, yasa dışı örgütlerin merkezi olmak yanında, bazı suçlular için de bir suçluluk okulu görevini yerine getirmektedir. Bu nedenle hücre niteliği taşımayan oda sistemine mutlaka geçilmesi gerekir. Cezaevlerinde bazı mahkumlar, çeşitli güçlere dayanarak cezaevi idaresi üzerinde etkili olmakta ve cezaevini adeta bir "sefa" evine dönüştürmektedirler. Edirne yarı açık cezaevinde yaşanan olaylar, Burdur cezaevinden kaçan Kürşat Yılmaz'ın kaçışından bir gün önce diğer mahkumlara veda yemeği vermesi örnekleri, bir önceki Adalet Bakanımız Sayın Sungurlu'nun "cezaevlerinin çivisi çıkmış" teşhisinin doğruluğunu göstermektedir. Ancak yetkililerin görevi, bu aksaklıkları düzeltmektir; yoksa şikâyet etmek değil. Bu konularda da geçtiğimiz bir yıl içinde gerekli reformlar açısından ciddi hiçbir çalışma yapılmamıştır.

Ülkemizde "düşünce suçu" kavramı halâ geçerliliğini sürdürmektedir. Yasalarımızda bu yönden de hiç bir olumlu değişiklik yapılmamıştır. Suça azmettirme veya tahrik ve teşvik niteliği taşımayan, şiddeti önermeyen, kişilik haklarına saldırı niteliği taşımayan düşünce açıklamaları suç olmamalıdır. Bu açıdan yasalarımızın hükümleri yeniden gözden geçirilmeli ve gerekli değişiklikler gecikmeden yapılmalı, ülkemiz salt düşünceyi suç sayan ayıplı bir ülke konumundan kurtarılmalıdır. Bu vesile ile, hükümet tarafından Meclis'e sunulan Yeni Türk Ceza Kanunu tasarısı hakkında da görüşlerimi açıklamak isterim. Adalet Bakanlığı'nda bir komisyon tarafından hazırlanıp, kamuoyunda hiç tartışılmadan, Hukuk Fakültelerinin ve ilgili kurumların görüşleri alınma-

dan büyük bir acele ile Meclis'e tasarı olarak gönderilen Yeni Türk Ceza Kanunu tasarısının, hükümet tarafından geri çekilerek gerekli tartışma ortamının yaratılmasını, gelecek eleştirilerin aynı ya da yeni bir komisyonda değerlendirilmesini ve tasarı böylece olgunlaştırıldıktan sonra Meclis'e gönderilmesini diliyoruz. Bilgilerine güvenilir çeşitli hukukçular, muhtelif yayın organlarında tasarının içerdiği son derece yanlış ve sakıncalı hükümleri açıklamışlardır. Bu hükümlerin Adalet Komisyonu çalışmalarında düzeltilmesine olanak yoktur. Tasarı bu hali ile yasalaşacak olursa, ceza yargılamasında büyük bir kaos yaratacaktır. Bu konuda Yargıtay Başkanımızın çeşitli toplantılarda ve televizyon yayınlarında açıkladığı görüşlerine aynen katılıyoruz.

Yargı reformu çerçevesinde yine bir türlü sonuca ulaştırılmayan bir diğer konu da Avukatlık Yasası değişikliği konusudur. Hükümetin hazırlayıp sunduğu tasarı ile birlikte, Birliğimizce hazırlanan ve bazı milletvekillerince teklif olarak sunulan bir taslak Meclis Adalet Komisyonu'nun alt komisyonunda görüşülerek tek metin haline getirilmiştir. Ancak aylardır esas komisyonda görüşülemeyen tasarının, 1995 yılında olduğu gibi, yine kadük olma kaderine terk edileceği anlaşılmaktadır. Tasarı mesleğimiz açısından önemli bazı değişiklikleri içermektedir. Herşeyden önce, Baroları ve Barolar Birliğini, Adalet Bakanlığı vesayetinden kurtararak savunma makamının bağımsızlığını sağlamaktadır. Yargının bir unsuru olan savunma makamının bağımsızlığı sağlanmadan, yargı bağımsızlığının tam olarak sağlanmasına olanak yoktur. Avrupa Birliğine üye ülkelerde "Avukatlar bağımsız olmadıkça yargı bağımsız olamaz. Barolar bağımsız olmadıkça da avukatlar bağımsız olamaz" ilkesi temel ilke olarak kabul edilmektedir. Tasarı ayrıca, artık bir zorunluluk halini almış olan staj sonrası sınav sistemini getirmekte, avukatların şirketleşmesi olanağını öngörmektedir. Büyük gereksinim duyulan bu değişiklikleri içeren tasarının kadük olmasının önüne geçilerek, parlamento seçimlerinden önce yasalaştırılmasını sağlamak için tüm siyasi partilerimizi gayret göstermeye davet ediyorum.

Bir yargı reformu, yargı mensuplarının kaynağını oluşturan Hukuk Fakülteleri ele alınmadan gerçekleştirilemez. Ülkemizde son yıllarda büyük bir sorumsuzluk ile, bir bina bir tabela zih-

niyeti ile hareket edilerek açılan yeni Fakülteler sonucu, Hukuk Fakültelerimizin sayısı 26'yı bulmuştur. Ancak bu Fakültelerin çoğunda yeterli öğretim üyesi ve kütüphane mevcut değildir. Erzincan Hukuk Fakültesi örneğinde olduğu gibi, tek bir Profesörü, tek bir Doçenti olmayan, tüm eğitimi sayıları son derece sınırlı Doçent yardımcıları ile yürütmeye çalışan Fakülteler mevcuttur. Yani özet olarak, yetişmiş öğretim üyelerinden ders almayan, değişik hukuk kitapları okuma olanağı olmayan bir hukukçu nesli yetiştiriyoruz. Bu koşullarda yetiştirilen hukukçular ile sağlıklı bir yargı sisteminin kurulmasına olanak yoktur. Bilgisiz yargıç, savcı ve avukatların görev yaptığı bir yargı sisteminde, adaletin devletin temelini teşkil etmesi de olanaksızdır. Bundan bir kaç ay önce Adalet Bakanlığı'nca yapılan yargıç ve savcı sınavının yazılı kısmında barajı, sınava giren adayların ancak % 10'u aşabilmiştir. Yeterli öğretim üyesi bulunmayan Fakültelerimizin mezunlarında bu oran % 0.9'a kadar düşmektedir. Bu sınavlarda barajı aşamayanlar, hatta Adalet Bakanlığı yetkililerinin belirttiğine göre sınavda "sıfır" alanlar, bir yıllık staj sonrası, yani sadece bir süre geçmesi ile avukat olabileceklerdir. Savunma makamının da yargının bir unsuru olduğu ve avukatların vatandaşların hukuki sorunlarında görev yapacakları düşünüldüğünde, bu sistemin ne derece yanlış olduğu ve biraz önce sözünü ettiğim, staj sonrası sınavın ne derece zorunlu olduğu anlaşılır.

Hukuk Fakültelerimizin sözünü ettiğim eğitimlerindeki bu yetersizlik yanında, özel Hukuk Fakülteleri'nin bazılarının birer diploma makinesi haline gelme tehlikesi de her zaman mevcuttur. Bu söylediğim hayali bir varsayım değildir. Ülkemiz 1970'li yılların başında bunları yaşamış ve o tarihlerde hazırlanan Cumhuriyet Senatosu raporunda bu tehlike vurgulanmıştır.

Hukuk Fakültelerine geçtiğimiz yıllarda sadece sosyal puan türü ile öğrenci alınıyordu. Böylece, hukukçunun kullanacağı en önemli araç olan "Türkçe"yi ve tamamen muhakemeye dayanan bir disiplinde, muhakemeyi geliştiren matematiği dikkate almayan, daha ziyade ezbere dayanan bir bilgi türünü temel alan bir sistem uygulanıyordu. Bazı Fakültelerimizin ve Birliğimizin bu konudaki başvurularını dikkate alan Yüksek Öğretim Kurulu'nun, önümüzdeki yıldan itibaren Hukuk Fakültelerine Türkçe

- Matematik puanı ile öğrenci alınmasını kararlaştırmasını son derece olumlu buluyoruz. Bu kararın olumlu sonuçlarını önümüzdeki yıllarda göreceğimize inanıyor ve Yüksek Öğretim Kurulu'nu bu kararı nedeniyle kutluyorum.

Anayasamızın 83. Maddesinde yasama dokunulmazlığı hükme bağlanmaktadır. Maddenin içerdiği ilk husus, yasama sorumluluğu da denilen, milletvekillerinin Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Meclis'de ileri sürdükleri düşüncelerden sorumlu olmamalarını öngören hükümdür. Bu hüküm üzerinde hiç bir tartışma mevcut olmayıp, milletvekillerinin korkusuzca görev yapabilmelerinin bir gereği olarak Anayasa'da yer alması gereken bir hükümdür. Ancak, aynı madde içinde yer alan ve seçimden önce ya da sonra, Meclis çalışmaları ile ilgili olmayan bir suç işlediği ileri sürülen milletvekilinin, Meclis kararı olmadan sorgulanmasını ve yargılanmasını engelleyen hüküm herşeyden önce bir ayrıcalık hükmü niteliğindedir. Ayrıca, bu hükmün temelinde yargıç ve savcılara güvensizlik yatmaktadır. Milletvekili olmayan vatandaşlar söz konusu olduğunda güvenilen yargıya, milletvekilleri söz konusu olunca güvenmemenin mantığını anlamaya ve kabule olanak yoktur.

Bu konuda, yetersiz olmasına rağmen ilk adım teşkil etmesi nedeni ile kabulü yerinde olacak bir Anayasa değişikliği teklifinin ilk görüşmesi Meclis'de yapılmış, ama aradan çok uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen ikinci görüşmesi yapılamamıştır. Bu arada bazı milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmış olması, ayrıcalık niteliğindeki ve yargıya güvensizliği ifade eden hükmün haklılığını göstermez ve değiştirilmemesi için bir gerekçe oluşturmaz. Haklarında ihaleye fesat karıştırmak, adam öldürmeye azmettirmek, sahte evrak düzenlemek gibi iddialar bulunan milletvekilleri mevcuttur. Bu iddialar hakikaten doğru ise, yani bu suçlar gerçekten işlenmişse, milletvekilliği sıfatı suçun cezasından kurtulmanın bir nedeni olmamalıdır. Buna karşın iddialar haksız, yanlış ise milletvekili yargılanıp, aklanabilmeli ve hakkındaki kuşkulardan kurtulabilmelidir. "Temiz toplum" yaratmanın yolu budur.

Ceza yargısının temelinde hazırlık soruşturması yer almaktadır. Yasamıza göre hazırlık soruşturmasını yürütmek savcının

görevi olmasına ve emniyetin sadece savcının emri altında hareket eden yardımcı niteliği mevcut bulunmasına rağmen, ne yazık ki uygulamada savcılarımızın bir kısmı bu görevi tamamen emniyet mensuplarına bırakmış durumdadırlar. Yeterli bilgilerle donatılmış ve siyasi etkilerden tamamen kurtarılmış suç kolluğu halâ kurulmadığı için, bu uygulama arzulanmayan sakıncalı sonuçlara neden olabilmektedir. Büyük bir feragat ile fedakarca çalışan ve son zamanlarda mafyaya karşı çok başarılı operasyonlar yürüten ve bu nedenle gönülden kutladığımız emniyet mensuplarımızın büyük çoğunluğu arasına maalesef daha ziyade siyasi etken ve nedenlerle karışmış bir takım kişiler mevcuttur. Fedakâr emniyet mensuplarının arasına karışan bu kişilerdir ki, işkence yöntemlerini uygulamakta, yeraltı örgütleri ile sıkı ilişkiler içine girmektedirler. Bu tip emniyet mensuplarının bir grubunu, Nisan ayı sonlarında Aydın Ağır Ceza Mahkemesi'nde yaptıkları ve doğrudan doğruya yargı kararına yönelik eylemleri ile tanımıştık. Bu tip emniyet mensuplarının hukuk dışı davranışlarından en büyük üzüntüyü, yasal sınırlar içinde görevlerini yapan dürüst polislerimizin duyduğundan eminim. İçişleri Bakanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü'ne düşen görev, emniyet teşkilâtımızı bu tip kişilerden temizlemektir. Artık ülkemizde işkence yapan polis istemiyoruz; insan haklarına tam uyum içinde bir soruşturma istiyoruz. 1992 yılında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda yapılan çağdaş değişikliğin, mahkeme ayırımı yapılmaksızın tüm ceza soruşturmalarında uygulanması için gerekli yasal değişiklik yapılmalıdır. Ayrıca bu değişikliklerin geçerli olduğu soruşturmalarda da, yasa hükmünün gerçekten uygulanmasını, bir takım hilelerle yasa hükmünün uygulanmasından kaçınılmamasını istiyoruz. Susma hakkı ile avukat isteme hakkını hatırlatan ve sanığın avukat istemediğini belirten satırların, ifade tutanaklarında basılı şekilde yer alması, yasa hükümlerinin gerçekte uygulanmadığının açık bir delilidir. İzmir Baromuzun İzmir Adliyesinde yaptığı bir araştırmasının sonuçlarına göre, 1997 yılında çek suçları hariç 41.000 adli kayıt yapılmıştır. Bu adli kayıtlar için talep edilen müdafî sayısı 4426'dır. Ancak bunların 3920'si 18 yaşından küçükler, yani müdafî bulundurulması zorunlu olanlar içindir. Bu durumda 18 yaşından büyük olanlar için 41.000 olayda müdafî talebi 506'dan ibarettir. Yani olayların sadece % 1.23'ü için mü-

dafi istenmiştir. Bu dahi biraz önce belirttiğim saptamanın gerçekliğini gösterir niteliktedir. Bu konuda savcılarımıza da büyük görev düşmektedir. Adana Cumhuriyet Başsavcısı, ilindeki emniyet ve jandarmaya yayınladığı bir tamim ile, yakalanan kuşkulunun ifadesinin ancak Savcı tarafından alınacağını, emniyet ve jandarmanın ifade almamasını belirtmiş ve savcılar arasında işbölümünü yaparak 24 saat nöbetçi savcılarını belirlemiştir. Adana Cumhuriyet Başsavcısı'nın yasaya uygun bu tamiminin, diğer Başsavcılıklara da örnek olmasını gönülden dilerim.

Bazı mafya liderlerinin son zamanlarda yakalanması ve elde edilen ifadelerden edinilen bazı gerçekler, Susurluk olayından beri gündemde olan, mafyanın devletin hemen hemen tüm kurumlarına sızdığını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Özellikle Milli İstihbarat Teşkilatı'nın böyle bir iddia ile karşı karşıya bulunması, üzerinde büyük bir ciddiyetle durulması gereken bir konudur. Mafya ile ilişkisi bulunan, onları koruyan ya da vaktiyle korumuş olan devlet görevlilerinin, hangi kurumda çalışıyor olursa olsunlar, gecikmeden yargı önüne çıkarılmaları gerekir. Bunu sağlamak için Memurin Muhakematına ilişkin yasada öngörülen usuli işlemler süratle yerine getirilmelidir. Bu vesile ile belirtmek isterim ki, Osmanlı döneminden kalma, adı dahi "geçici yasa" iken, ülkemizin en devamlı yarası haline gelen bu yasa ele alınıp, günün koşullarına uygun hale getirilmelidir.

Geçtiğimiz yıl Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ve bu yıl da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin oluşumunun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. Maddesinde yer alan "adil yargılanma hakkı"na aykırı olduğuna karar vermiştir. Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin kuruluşundan beri onları olağanüstü mahkeme olarak kabul ederek karşı çıkan Türkiye Barolar Birliği'nin haklılığı, böylece uluslararası bir mahkeme kararı ile de vurgulanmış olmaktadır. Bu durumda, sözkonusu mahkemelerin oluşumunda değişiklik yapılmadığı takdirde, bu mahkemelerin bütün kararlarının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nce insan haklarına aykırı sayılacağı ve ülkemizin tazminat ile yükümlü kılınacağı anlaşılmaktadır. Anayasamızın 2 nci maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına saygılı bir devlettir. O halde bu mahkemelerin insan hakla-

rına aykırılığı saptanan hükümlerinin gecikmeden düzeltilmesi ve aslında en doğru ve yerinde olarak bu mahkemelerin kaldırılması gerektiğine inanıyoruz.

Yargının etkinliğinin olmadığı bir ülkede, hukuk devletinin varlığından söz edilemez. Yargının etkinliği ise, herkesin yargı kararlarına uyması ile sağlanır. Bu nedenledir ki, Anayasamızın 138 nci maddesi "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiç bir surette değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" hükmünü öngörmüştür. Ancak, devletimizin üst düzey yetkilileri de dahil olmak üzere yargı kararlarına uymamanın, yargı kararlarına aykırı temel atmaların, santral işlettirmelerin giderek olağan bir hal aldığı üzülmekteyiz. Daha alt düzey yetkililer de bundan cesaret alarak yargı kararlarına aykırı davranabilmektedirler. Bu davranışlar herşeyden önce, yargıya adeta bir gözdağı niteliği taşımaktadır. Unutulmalıdır ki, hiç bir makam ve organ yargı kararlarını uygulayıp, uygulamama konusunda bir takdir hakkına sahip değildir. Bugün yargı kararını hiçe sayanların, yarın yargı güvencesine gereksinim duyabilecekleri hatırdan çıkarılmamalıdır. Artık "yasaları bir kere ihlâl etmekten bir şey olmaz" zihniyetini mutlaka terk etmemiz gerekir. Ayrıca, yargı kararını uygulamayarak Anayasa'nın 138 nci maddesine aykırı davrananların ve Cumhuriyetimizin hukuk devleti niteliğini böylece zedeleyenlerin bu fiilleri basit bir görevi ihmal olarak görülmemelidir. Bu nedenle, yargı kararına aykırı davrananlar hakkında daha ciddi hukuki sonuçlar doğuracak düzenlemelerin yapılması gerekir.

Gerçek yargı reformunun sağlanabilmesi için, görüldüğü üzere, Anayasamızın bazı hükümlerinde de değişiklik yapmak gerekmektedir. Parlamentomuzun 12 Eylül Anayasasını ortadan kaldırarak, sivil bir Anayasa yapması gerektiğine inanıyoruz.

Yargı ile yakından ilgili ve son aylarda ülke gündemini işgal eden önemli bir konu genel af konusudur. Öncelikle belirtmek isterim ki, tarihi açıdan genel af, imparator ve padişahların mutlak iktidarların sonucu, tebalarına, kullarına bağışladıkları bir lütuf idi. Günümüzde mutlak hükümdarlıkların son bulması ile

birlikte bu yetki de son bulmuş ve batı ülkelerinin anayasalarında "genel af" yetkisi kabul edilmemiştir. Ancak ülkemizde, anayasalarımızın verdiği yetki sonucu af yasaları çıkarılmamıştır. Günümüzde genellikle kabul edildiği üzere, genel af ancak siyasi bunalımlardan sonra toplumsal barışı sağlamak amacı ile ve sadece siyasi suçlular için kabul edilmektedir. Siyasi olmayan suçluların affı, cezaların önleme etkisini ortadan kaldırdığı için ceza hukuku doktrininde doğru görülmeyen bir yoldur. Esasen 647 sayılı İnfaz Yasası gereği, cezaların sadece 5'de 2'sinin infaz edildiği, ondan sonra hükümlülerin adeta otomatik olarak şartla salıverildiği ülkemizde bir genel af yasası, cezanın suçu önleyici etkisini tamamen ortadan kaldıracak, suç mağdurlarını bir kez daha mağdur ederek, onların devlete ve yargıya olan güvenlerini de yok edecektir. Anayasamızın 87 ve 14 ncü maddeleri gereği siyasi suçluların çoğu affedilemez iken, siyasi olmayan suçluların affı, sosyal adalete ters düşecek, toplumsal barış ve huzuru zedeleyecektir.

Ülkemizin genel affa değil, kapsamlı ve ciddi bir yargı reformuna gereksinimi mevcuttur. Ceza hükmü içeren yasaların eskimiş hükümleri çağa uydurulmadan, malı insandan fazla koruyan hükümler değiştirilmeden çıkarılacak bir genel af ile hiç bir sorun halledilemez. Cezaevlerimizin ıslah edici niteliklerinin olmadığı bilinmektedir. Ancak cezaevlerimizin durumu düzeltilmeden çıkarılacak bir af, kısa bir süre sonra yeni bir affin gerekçesini oluşturur. Önemli olan suçluları sokağa salmak değil, onları ıslah ve rehabilite edecek koşulları yaratmaktır.

Bu yıl Cumhuriyetimizin 75 nci yılını kutluyor olmamız da böyle bir affin gerekçesi olamaz. Böyle bir gerekçe, Cumhuriyetin 80 nci, 85 nci yıllarında da karşımıza çıkabilecek, hatta 16 ay sonra yeni bir asra giriyor olmamız da gerekçe olarak gösterilebilecektir.

Ülkemizde ayrılıkçı terörün gücünün giderek yok edilmesi sevindiricidir. Bu sonucu kanları ile sağlayan şehitlerimizi minnet ve saygı ile anıyoruz. Bu konuda yetkililerden beklediğimiz, ayrılıkçı teröristler ile, etnik grupların kültürel kimliklerinin birbirine karıştırılmamasıdır. Ülkemizde asırlardır bir arada dostça ve kardeşçe yaşayan ve birbirinden ayrılmaz bir gökkuşağı oluştu-

ran farklı etnik grupların kültürel özelliklerini geliştirme hakkını, bir ayrılıkçılık olarak görmek son derece yanlıştır. Aksine bu hakkın serbestçe kullanılabilmesi, ülkemiz açısından bir kültür zenginliği oluşturacaktır. Geçmiş dönemlerin uyguladığı yanlış politikalar sonucu, Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizdeki olayların temelinde yer alan sosyal, siyasal ve ekonomik nedenler gözardı edilmiş, bölgede yaşayan yurttaşlarımızın devleti, ülkesi ve ulusu ile kaynaşıp, barış ve huzur içinde geleceklerine güvenle bakabilmelerini sağlayacak atılım yapılamamış, önlemler alınamamıştır. Daha fazla gecikmeden bu alanlardaki eksikliklerin giderilmesi gereklidir.

PKK'nın bir terör örgütü olduğu pek çok ülke tarafından kabul edilmişken, dost gözükten bir kısım ülkelerin bunu bir kurtuluş hareketi olarak niteleyerek 1920'lerde başaramadıklarını şimdi bu yolla başarmaya ve böylece Sevr'i hortlatmaya çalışmaları son derece üzüntü vericidir. Lozan'ın yıldönümünde, bu anlaşmanın imzalandığı binada Türk devletinin kutlama yapmasına izin vermeyen, ama buna karşın aynı gün PKK uzantılarına gösteri izni tanıyan İsviçre'nin tutumu buna bir örnektir. Ancak bu ülkelerin amaçlarına ulaşamayacaklarına ve Lozan'da çizilen misakı milli sınırlarımız içinde bağımsız ve üniter devlet varlığımızı devam ettireceğimize en ufak bir kuşumuz mevcut değildir.

Örgütü zor duruma düştüğünde ateşkes önerip, barıştan söz eden; ancak toparlanınca terörist eylemlerine tekrar başlayan PKK liderinin son ateşkes önerisini de inandırıcı bulmuyoruz. 1993 yılında böyle bir ateşkes önerisine iyi niyetle yaklaşmanın acısını 33 er ve erbaşımızın hayatı ile ödediğimizi unutmadık.

Konuşmamın başında, hükümetin irtica ile mücadele konusundaki vaatlerini gerçekleştiremediğini söylemiştim. Gerçekten geçen bir yıl içinde, sekiz yıllık kesintisiz eğitim yasasının çıkarılması dışında irtica ile mücadelede başarılı bir çalışma yapılmış değildir. İrtica ile mücadele için öngörülen yasa tasarıları halâ Meclis komisyonlarında uyutulmaktadır. Hükümet ortakları ile ona destek verenlerin yaptıkları anlaşmalarda bu yasaların çıkarılması konusunda da temel bir anlayışa varmalarını beklerdik.

Şeriat düzeni özlemcileri, geçen yıl gerçekleşen hükümet deği-

şikliğinden sonra, daha değişik bir taktikle aynı amaç için çalışmaktadırlar. Herşeyden önce bazı kavramların anlamı değiştirilmeye çalışılmakta ya da içi boş kavramlar haline getirilmeye uğraşmaktadır. "Şeriat dindir" denilerek, şeriata karşı çıkanlar, dine karşı çıkanlar olarak gösterilmeye çalışılmaktadır. Oysa açıkça bilinmektedir ki, bizler şeriata karşı çıkarken bu kavram ile dine ve dini inançlara değil, din kurallarının temel alınacağı teokratik devlet yapısına; devletin sosyal ve hukuki hayatının din kurallarına dayandırılmasına, yani kısaca dindarlara değil, dincilere karşı çıkmaktayız.

Laiklik kavramı da, içi boş bir kavram haline getirilmeye çalışılmaktadır. Anayasa Mahkememizin bir kararında belirtildiği üzere, her ülkenin laiklik anlayışı, kendi sosyal koşullarına göre belirlenir. Esasen Anayasamızın 24 ncü maddesinin son fıkrasında "laiklik" kavramı ülkemiz açısından tanımlanmış bulunmaktadır. Bu hükme göre laiklik, devletin ekonomik, sosyal ve hukuk düzenlerinin kısmen dahi olsa dini esaslara uydurulmamasıdır. Keza bu hükme göre laiklik dinin, kişisel ya da siyasal yarar için alet olarak kullanılmamasıdır.

Basında yer alan haberlerden öğrendiğimize göre, Başbakanlık Takip Kurulu, Temmuz ayı başında hazırladığı bir raporda devlet kademelerindeki şeriatçı kadrolaşmanın tüm hızı ile sürdüğünü vurgulamış ve buna bazı örnekler vermiştir. Bu rapora göre, 40'a yakın vali, 100'e yakın vali yardımcısı, 300 civarında kaymakam, 100'den fazla yargıç ve savcı, çeşitli üniversitelerde 400 civarında öğretim görevlisi, İçişleri Bakanlığı'nda başta mülkiye müfettişleri olmak üzere 200'den fazla üst düzey yönetici, Emniyet Genel Müdürlüğü'nde bazı illerin emniyet müdürleri de dahil olmak üzere 100 civarında görevli ve her Bakanlıkta çok sayıda personel irticai faaliyetlerini sürdürmektedir. Aslında bu rakamların çok düşük tutulduğu da açıktır. Başbakanlık Takip Kurulu'nun verdiği ve aslından çok düşük tutulan bu rakamların ve çizdiği tablonun ülkemizin geleceği açısından yarattığı tehlike açıktır.

Anayasamızın 2 nci maddesinde Cumhuriyetimizin laik bir hukuk devleti olduğu belirtilirken, Edirne İdare Mahkemesi, yasaları, Anayasa'nın 153 ncü maddesine göre "yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri"

bağlayıcı niteliği olan Anayasa Mahkemesi kararlarını, kendisinin yüksek mahkemesi durumunda olan Danıştay kararlarını hiç sayarak, Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu'nun kararını esas alarak hüküm vermiş; sadece teokratik bir devlette görülebilecek şekilde dini fetvaya, hukuki değer vermeye çalışmıştır. Ancak esas üzücü olan bu karar karşısında Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu'nun hareketsizliği ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun suskunluğudur. Unutulmamalıdır ki, susmanın sorumluluğu, konuşmanın sorumluluğundan daha ağırdır.

Öte yandan, Anayasamızın 174 ncü maddesi ile devrim yasası olarak korunmakta olan 677 sayılı yasa ile yasaklanmış bulunan tarikatlar, açıkça faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bir siyasi parti liderimiz, devrim yasasına aykırı olan bu tarikatlardan birisini "olumlu tarikat" olarak niteleyebilmekte ve onun liderini adeta koruması altına almaktadır. Bu tarikat lideri, İtalya'ya gittiğinde havaalanında Büyükelçimiz tarafından karşılanmakta ve Dışişleri Bakanlığımız bu konuda herhangi bir işlem yapmamaktadır.

Tarikatların genellikle kurdukları çeşitli vakıflar aracılığı ile etkinlik gösterdikleri ve özellikle eğitim alanında bu vakıflar aracılığı ile militan yetiştirme gayreti içinde oldukları bilinmekte olmasına rağmen, bu tür vakıfların ciddi bir denetime tabi tutulmamalarını anlamak mümkün değildir.

Yasalara aykırı olarak faaliyette bulunan tarikatların doğdukları en büyük tehlike, eğitim alanına el atmış olmalarında yatmaktadır. Çeşitli yurtlarda, özel ilk, orta ve yüksek öğretim kurumlarında, beyinleri ufak yaşta yıkanan militanlar yetiştirme gayreti içindedirler. Gelecek kuşakları, Atatürk'ün çizdiği uygar ve aydınlık yolda değil; orta çağın karanlığı içinde yetiştirmeye çalışmaktadırlar. Basın organlarında hangi üniversitede hangi tarikatların etkin olduğunun listeleri yayınlanmaktadır. Ve ne yazık ki, bu tür çalışmalara karşı devletimizin yetkili organları da tam bir hareketsizlik içinde sadece seyirci kalmaktadırlar.

Hepinizin bildiği bu örnekleri daha fazla arttırarak zamanınızı almak ve içinizi daha fazla karartmak istemiyorum. Son olarak şunu önemle vurgulamak isterim: Bizler, Atatürk devrim ve ilkelerinin açtığı aydınlık yolda yürümeye devam edeceğiz. Ülkemizde

teokratik bir sistem kurmaya, ulusumuzu ümmet yapmaya ve orta çağ karanlığını egemen kılmaya çalışanlar bunda başarı sağlayamayacaklardır. Bu kişiler karşılarında yargıcıyla, savcısıyla, avukatıyla aydın Türk hukukçularını daima bulacaktır.

Yeni adli yılın başarılı geçmesini diler, hepinize saygılar sunarım.

